

Kedves Olvasó!

A hetvenéves Pénzügyi Szemle ez évi harmadik, őszi számában is sok érdekes, értékes és izgalmas téma kerül terítékre.

Első tanulmányunkban Csath Magdolnának nagyívű értekezését olvashatják, amelyben a releváns nemzetközi szakirodalom feldolgozásával összefoglalta a versenyképesség értelmezésének új elemeit (fenntarthatóság, ellenállóképesség, digitalizáció, innováció, tudás), és bemutatta a MNB versenyképességi jelentésben szereplő specifikus magyar jellemzőket. Bár hazánk a 9%-os társasági adókulcsnak és az egykulcsos személyi jövedelemadó rendszernek köszönhetően az ITIC (Nemzetközi Adó-versenyképességi Index) rangsorában egészen előkelő helyen áll (11.) az OECD-tagország között, de az IMD Globális Versenyképességi Rangsorában 64 ország közül csak a harmincadik. Versenyképességünk a nemzeti vagyon valamennyi elemének együttes, harmonikus bővülésével javítható, és elsősorban a gyenge versenyképességi eredményeket felmutató területekre kellene fókuszálni.

A szerző kézírata leadásakor (június) még nem olvashatta a szeptember 8-án megjelent négyszáz oldalas Draghi-jelentést, így sajnos nem tudhatjuk meg, hogy milyen érzelmeket váltott ki belőle a volt bankár komor diagnózisa és megoldási javaslata (közös, évi 800 milliárd eurós hitelfelvétel, beruházások – köztük a fegyveripar – meredek növelése, klímavédelem, bürokráciacsökkentés, gyorsabb és centralizáltabb döntéshozatal, többségi szavazás, közös szabályozás, védővámok). Évek óta látható Európa innovációs- és versenyképességének, üzleti dinamizmusának a hanyatlása, termelékenység és hatékonyság területén az USA-val és Kínával szembeni lemaradása, ami a munkaerő előregedéséből, az egyre élesedő exportversenyből és a fejlett technológiák területén mutatkozó versenyképesség hiányából fakad.

Második tanulmányunk szerzői (Deák Veronika és Novák Zsuzsanna) tizenegy feltörekvő kelet-közép-európai ország elmúlt tizenötévi államadósság felhalmozódását vizsgálva arra a következtetésre jutottak, hogy az államadósság mértéke és szerkezete ugyan hatással van az állam stabilitására, sérülékenységére, hiszen a magas törlesztési és kamat teherrel finanszírozott államháztartási hiány jelentősen beszűkíti a költségvetés mozgásterét, de nincs szoros összefüggés a gazdasági fejlettség és az államadósság mértéke között. Sőt a közös monetáris politikának és az euróövezeti tagságnak sem egyértelműen kedvező a hatása az országok költségvetésre. Az euróövezeti gazdaságoknak az alacsony inflációs környezetben kibontakozó válságok komoly kihívást jelentettek az államadósság fenntarthatósága szempontjából, szemben a magas inflációt gerjesztő válságokkal, amikor az euróövezeti tagság, a közös, mérsékelt kamatszint mérsékelte az államadósság dinamikájakat.

Harmadik tanulmányunk szerzői (Giday András és Szegő Szilvia Mária) a növekedés, az infláció és a kamatláb alakulásának hatását vizsgálják az államadóságra, GDP növekedésére és az államháztartás pénzügyi mutatóira. Tizenegy feltörekvő ország mintáján végzett becslés eredményeit vetették össze az EU valamennyi tagországa és egy tizenöt tagországot magában foglaló mintára végzett becslés eredményeivel, és

arra a következtetésre jutottak, hogy míg az eurózónában minimális volt az elinflálódás, addig a nemzeti devizát használó országokban ez nagy méreteket öltött, legnagyobb vesztesei pedig a finanszírozásra szoruló rétegek voltak, akiknek növekedési potenciáljuk jelentősen csökkent. Az inflációt okozó makro prudenciális szabályozás (kamatemelés) visszafogja a finanszírozást. A likviditási csapdából akkor lehetne kilépni, ha a lakossági vagyonnövekedés határhaszna nagyobb lenne a fogyasztás növekedésének határhasznánál.

Fórum rovatunkban két írással is folytatjuk – és egyben be is fejezzük – a kiugróan magas hazai infláció (a fogyasztói árak 2022-ben 24,5%-ak, 2023-ban 17,6%-kal nőttek) okainak boncolgatását, egy-egy lépéssel tovább gondolva Botos Katalin következtetéseit.

Az első szerzőtrío a magas infláció mellékhatásainak elkerülésére fiskális megoldásokat javasol a monetáris szigorítások helyett, mert azok recesszióhoz vezethetnek. Az MNB antiinflációs kamatpolitikája szerintük rontotta a keresletet, a jóléti szintet, a fiskális politika finanszírozási képességét, és hozzájárult a növekvő egyenlőtlenségekhez, a szegénységi mutatóink, a kis, nyitott, euró nélküli, kockázatos besorolású gazdasági pozíciónk romlásához.

A második duó nemcsak Botos Katalin felvetéseire, hanem Ábel István és csapata válaszára is reflektál. Az inflációra gyakorolt további hatások, tényezők és összefüggések felsorolása mellett rávilágítanak arra is, hogy szerintük miért nőtt hazánkban erőteljesebben az infláció, mint a környező, hasonló szerkezetű országokban (társadalmi korfa, profitinfláció, mezőgazdasági fogyasztás), és javaslatokat tesznek a gazdaságpolitikai döntéshozók számára egy ellenállóbb inflációs politika kialakításához.

Negyedik tanulmányunk szerzői (Házi Bálint és Tóth Balázs) arra világítanak rá, hogy a játékjogok szubjektív árazása sokkal kedvezőbb színben tüntetheti fel a futballklubok vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetét a valóságosnál. A Juventus-nál a valós piaci árak felett adtak el játékosokat, kihasználva az átigazolási rendszer logikájában rejlő azon kiskaput, hogy a futballpiac nem egy szokványos kereskedői tér, ahol a játékosoknak objektív, hanem szubjektív az ára, vagyis sokféle szempont alapján lehet őket értékelni. Az átigazolási díjak manipulációja, felduzzasztása természetesen csak rövid távú megoldást jelent, hosszabb távon tovább fokozza a gazdálkodási nehézségeket, veszélyezteti a klubok működését, és ezáltal az ökoszisztéma fenntarthatóságát. Továbbra is fontos a szigorú ellenőrzés fenntartása és olyan szabályozási környezet kialakítását, amely a klubokat a fenntartható működésre ösztönzi.

Interjú rovatunkban az egyik fiatal doktoranduszunk, Grébel Szabolcs által készített, rendkívül színes korrajzot és tanulságokat tartalmazó, élményszámba menő beszélgetése olvasható a nyolcvankét éves Botos (született: Krebsz) Katalinnal, a közgazdasági tudományok doktorával, több egyetem professzorával, volt tárca nélküli miniszterrel, szerkesztő bizottságunk oszlopos tagjával.

Nagy örömmel és büszkeséggel adunk hírt a nyári ötnapos Mechanizmus- és Intézménytervezési konferenciáról, amelynek a Budapesti Corvinus Egyetemen volt a házigazdája. A konferencián három Nobel-díjas közgazdász mellett közel háromszáz kutató tartott előadást a közgazdaságtan, a pénzügy, az informatika, a jog és a politika olyan területéről, amelyek mechanizmusokkal és intézményekkel kapcsolatosak:

játékelmélet, aukció-, piac- és információtervezés, felvételi és választási rendszerek, közjavak biztosítása, nemlineáris árképzés, jog és peres eljárások, adórendszerek, iskolaválasztás, kriptovaluta, ösztönzők a munkaerőpiacon, információ és tanulás. A konferencia keretében megünnepelték Vincent Crawfordnak, az Oxfordi és a Kaliforniai Egyetem professzorának 75. születésnapját is.

Végül kivételesen most nem egy, hanem két könyv recenziójával zárjuk lapunkat. Az első a populizmusmodellekről szól, ami egy adaptív rendszer, és bármely gazdasági és politikai intézményi struktúrával kompatibilis, a második pedig az önkormányzatok számvitelét veszi górcső alá. Külön öröm számomra, hogy ezen utóbbi, egy frissen doktorált fiatal kutató könyvét a szerkesztő bizottságunk egyik neves és nagyra becsült tagja ajánlja a tisztelt Olvasó figyelmébe.

Folyóiratunk elmúlt négy lapszáma mindegyikében foglalkoztunk az infláció témakörével. Köszönjük az aktivitásukat, hozzászólásukat, melyek nagyon hasznosak és tanulságosak voltak.

Reméljük Csath Magdolna versenyképességről írt tanulmánya, de még inkább a Draghi-jelentés is hasonló indulatokat és megszólalási vágyat vált ki olvasóinkból. Izgalommal és érdeklődéssel várjuk véleményüket erről a kérdésről is. ■

Szeretnénk mindenkit bátorítani és buzdítani arra, hogy írja meg gondolatait, és töltsse fel a Pénzügyi Szemle digitális tanulmánykezelő felületére:

<https://journals.lib.uni-corvinus.hu/index.php/penzugyiszemle/about/submissions>

A kéziratokkal kapcsolatos minden további kommunikáció is ezen a felületen zajlik. Felhasználói fiókot az alábbi felületen lehet regisztrálni:

<https://www.uni-corvinus.hu/ninja-forms/1738beld>

Lukács János
főszerkesztő

